

NEDERLANDSCHE MONUMENTEN IN JAPAN,

□ □ □ DOOR J. FEENSTRA KUIPER □ □ □

(Slot).

E interieurs vertoonen de westersche wijze van zitten, eten en muziek maken, en tevens onze manier van groeten. Ook het verdere van die rol (afb. 13) geeft nog een dergelijke woning met een zijstraat en een wachthuisje, waarin Japanners te zien zijn. Zulke wachthuizen waren over het geheele eiland te vinden. Vervoer van goederen, herten en papegaaien, hoornblazers enz. hebben hier het tafereel verlevendigd. Het tuinhuis, dat nu volgt (afb. 14), lag niet in één rechte lijn met het voorgaande, zooals de doorlopende teekening zou doen gelooven. Ook hier ziet men binnenshuis de beoefening van spelen, en het rooken uit de lange pijpen.

Gelijk bij Japansche kunstenaars meestal gebeurt, is op deze rolschildering niet nauwgezet naar de natuur gewerkt, maar een reeks van indrukken, een soort algemeen idee gegeven, welke naast waarheid, ook veel fantasie bevat. Zoo is een hoek als afb. 13 te zien geeft niet op de factorij te vinden geweest en ook de omgeving van het tuinhuis lijkt noch op den toestand volgens de afbeeldingen uit het laatst der 18e eeuw, toen hier een waterbassin was, noch op den lateren, toen de tuin tot vlak voor het paviljoen was doorgetrokken.

Geen enkel opschrift geeft eenige opheldering inzake den schilder of den tijd van ontstaan. Er zijn echter eenige aanwijzingen, welke een gissing daaromtrent aan de hand doen. De Japansche bouwstijl toch werd in de 19e eeuw vervangen door een meer Europeeschen met glasruiten. Ook de kleederdrachten der Hollanders doen aan de 18e eeuw denken, hoewel op Deshima nog zeer lang ouderwetsche modes in zwang bleven. Eenige andere gegevens maken zelfs een nog nadere dateering mogelijk: de Javaansche muzikanten (afb. 14) of „speeljongens” doen n.l. denken aan het jaar 1735, toen er met andere kostbare geschenken voor den Shōgun zulk een klein orkest is overgekomen. Omstreeks dienzelfden tijd vinden we ook in de dagregisters der factorij „het spel van de trektafel in het tuinhuis” vermeld. Op het schouwspel daarvan werden destijds o.a. de daimyō's, die de factorij bezochten, onthaald. Dit spel is dan wel hetzelfde als hetgeen men hier ziet beoefenen (afb. 14), n.l. een oudere vorm van 't tegenwoordig biljarten. Bij de wijze van spelen, hier in praktijk gebracht, blijkt midden op de tafel een soort van poort te hebben gestaan, terwijl kromme stokken voor het stooten gebruikt werden. Nu dateeren de nieuwere vormen van het biljart, o.a. de toepassing der keu's, eerst van na ± 1750. Ook